

Warszawa, dnia 08 października 2019 r.

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI
DEPARTAMENT PRAWNY I POSTĘPOWAŃ PRZED
TRYBUNAŁEM KONSTITUCYJNYM

RCL.DPPTK.590.16/2019

INFORMACJA O WYROKU

TRYBUNAŁU KONSTITUCYJNEGO

Z DNIA 26 CZERWCA 2019 R. O SYGN. AKT SK 2/17¹⁾

I. Problem prawny

Zaskarżono art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2220, z późn. zm.) w zakresie, w jakim stanowi, że świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Przepis wskazany jako przedmiot kontroli reguluje, że świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności, ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym. Zgodnie bowiem z założeniem świadczenie pielęgnacyjne może zostać przyznane jedynie w przypadku, gdy ubiegająca się o nie osoba zrezygnowała z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu opieki nad osobą niepełnosprawną.

Problem, który podniesiono w skardze konstytucyjnej, dotyczył sytuacji osób, którym przysługuje prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Pobieranie tego rodzaju renty nie wyklucza możliwości podjęcia zatrudnienia, w związku z czym nabycie prawa do tego rodzaju świadczenia nie jest równoznaczne z tym, że osoba uprawniona nie może zrezygnować z zatrudnienia w celu opieki nad osobą niepełnosprawną. Natomiast zgodnie z zaskarżonym przepisem już samo uzyskanie prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy wyklucza możliwość przyznania świadczenia pielęgnacyjnego.

---

¹⁾ Sentencja została ogłoszona dnia 8 lipca 2019 r. w Dz. U. poz. 1257.

W związku z tym zaskarżonemu rozwiązaniu normatywnemu zarzucono, że prowadzi ono do nieuzasadnionego różnicowania w ramach grupy podmiotów rezygnujących z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu opieki nad osobą niepełnosprawną.

II. Wzorce kontroli

Art. 71 ust. 1 zdanie drugie w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji

III. Treść orzeczenia

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2220 i 2354 oraz z 2019 r. poz. 60, 303, 577, 730 i 752) w zakresie, w jakim stanowi, że świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, jest niezgodny z art. 71 ust. 1 zdanie drugie w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji. Ponadto orzeczono, że przepis ten, w zakresie wskazanym w sentencji wyroku, traci moc obowiązującą po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

W uzasadnieniu orzeczenia Trybunał przypomniał, że świadczenie pielęgnacyjne „stanowi pomoc ze strony państwa dla osoby zdolnej do pracy, lecz niezatrudnionej i niewykonującej innej pracy zarobkowej z powodu konieczności sprawowania opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym w sytuacji, gdy na osobie tej ciąży obowiązek alimentacyjny wobec dziecka”. Zauważył jednocześnie, że beneficjentem tego świadczenia jest cała rodzina, w szczególności jej niepełnosprawny członek, nad którym sprawowana jest opieka.

Trybunał przyjął, że świadczenie pielęgnacyjne jest jednym z instrumentów realizowania przez ustawodawcę art. 71 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji, tj. prawa do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych przysługującego rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej. Z tego względu w jego ocenie „ograniczenie możliwości pobierania świadczenia pielęgnacyjnego przez opiekuna, który ma ustalone prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, ale jednocześnie pracy tej nie podejmuje z uwagi na sprawowanie opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem, stanowi przejaw niewłaściwego zinterpretowania przez ustawodawcę nałożonego nań konstytucyjnego obowiązku wsparcia osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka”. Uznał, że prawo do szczególnej pomocy władz publicznych, o którym mowa w art. 71 ust. 1 zdanie drugie Konstytucji powinno być tak ukształtowane, aby znajdujące się w trudnej sytuacji rodziny, miały możliwość otrzymywania świadczenia pielęgnacyjnego „w sytuacji, kiedy to

osoba sprawująca opiekę w celu jej wykonywania rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, zwłaszcza, jeśli minimalne świadczenie rentowe jest niższe niż pielęgnacyjne”.

Powyższe uwagi stanowiły punkt wyjścia do oceny zgodności art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych z „zasadą równości wobec prawa w zakresie obejmującym równość w prawie łączoną z prawem członka rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych”. Trybunał stwierdził, że cechą istotną dla oceny zgodności zaskarżonego przepisu z tak określonym wzorcem kontroli jest fakt sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną i niewykonywanie z tego powodu pracy zarobkowej. Jednocześnie nie znaleziono uzasadnienia dla zróżnicowania podmiotów należących do tak zdefiniowanej grupy podmiotów, których sytuacja powinna być porównywana. Z powyższych względów orzeczono, że sam fakt uzyskania prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy nie może wykluczać prawa do uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego w przypadku spełnienia pozostałych przesłanek wynikających z ustawy.

Uzasadniając natomiast odroczenie utraty mocy obowiązującej art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych, w zakresie wskazanym w sentencji wyroku, Trybunał stwierdził, że wynika ono z faktu, że orzeczenie o niekonstytucyjności „będzie skutkowało koniecznością poczynienia przez Skarb Państwa znacznych nakładów, które nie zostały ujęte w obowiązującej ustawie budżetowej”.

IV. Wskazówki dla prawodawcy

Trybunał Konstytucyjny nie zawarł w orzeczeniu wskazówek dla prawodawcy. Należy mieć jednak na względzie, że choć z upływem okresu odroczenia zostanie derogowany niekonstytucyjny zakres normy prawnej wynikającej z art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy o świadczeniach rodzinnych, brzmienie przepisu będzie wymagało dostosowania do jego treści normatywnej.

Piotr Ołdak
Wicedyrektor
Departamentu Prawnego i Postępowań przed
Trybunałem Konstytucyjnym
w Rządowym Centrum Legislacji

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego
kwalifikowanego certyfikatu/